

РЕЦЕНЗИЯ

**от проф. д-р Силвия Александрова-Янкуловска, д.м.н.,
Ръководител на катедра „Общественоздравни науки“ при
Факултет „Обществено здраве“ на МУ- Плевен
за дисертационния труд на ас. Меглена Маринова Балабурова на
тема „Управление на здравните грижи при пациенти преживели
исхемичен мозъчен инсулт в България“**

Със Заповед №1294/01.06.2021 г. на Ректора на Медицински университет – Плевен съм определена за член на научното жури по процедура за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ на ас. Меглена Маринова Балабурова, докторант на самостоятелна подготовка към МУ-Плевен, Факултет „Обществено Здраве“, Катедра „Общественоздравни науки“, Професионално направление: 7.4. Обществено здраве, Научна специалност: „Управление на здравните грижи“. С Протокол №1 от 03.06.2021 г. от заседание на научното жури съм определена за рецензент.

Кратки данни за кариерното развитие и квалификации на докторанта

Меглена Балабурова е завършила последователно ОКС „специалист“ на специалност „Медицинска сестра“ в Медицински колеж - гр. Плевен (1995-1998), ОКС „бакалавър“ (2008-2010) и „магистър“ (2011-2012) на специалност „Управление на здравните грижи“ в МУ-Плевен.

Професионалното си развитие започва през 1998 г. в Общинска болница – гр. Искър. От 2000 г. до 2013 г. е медицинска сестра в отделение „Образна диагностика“ на УМБАЛ „Г. Странски“ – гр. Плевен, а от 2013 г. е асистент в катедра „Сестрински терапевтични грижи“ на Факултет „Здравни грижи“ при МУ-Плевен.

Кандидатката е член на Българската асоциация на професионалистите по здравни грижи (БАПЗГ), Българската асоциация по обществено здраве (БАОЗ) и Европейската асоциация по обществено здраве (EUPHA).

Меглена Балабурова е участвала в 18 курса за продължаващо обучение, сред които: съвременни аспекти в развитието на здравните грижи, здравни грижи в оториноларингологията, компетенциите на медицинската сестра в Полша и България в контекста на Европейската директива №55/2013, сестрински грижи в стоматологията, управление на материалните ресурси и управление на времето.

Докторантката има значителна научна активност (участия в 11 научни форума) и продукция (6 пълнотекстови статии и 6 научни съобщения).

Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е в общ обем от 165 стандартни машинописни страници. Структурата следва утвърдения стандарт за такъв тип научни трудове:

- Въведение – 3 стр.
- Глава 1. Литературен обзор – 48 стр.
- Глава 2. Цел, задачи, организация и провеждане на научното изследване – 11 стр.
- Глава 3. Резултати и обсъждане – 62 стр.
- Глава 4. Инструментариум за оценка и планиране на грижите за ППМИИ – 6 стр.
- Глава 5. Изводи, приноси и препоръки – 3 стр.
- Библиография – 24 стр.

Текстът е онагледен с 32 фигури, 2 схеми, 19 таблици, 10 приложения и 9 подприложения. Приложенията са представени на общо 87 страници, които не влизат в официалния обем на дисертацията, но прецизността на изготвянето им заслужава да бъде отбелязана и показва задълбочения подход на докторантката към инструментариума на изследването ѝ.

Актуалност на дисертационния труд

Темата, която ас. Меглена Балабурова предлага, е изключително актуална, поради факта, че мозъчните инсулти, в т.ч. исхемичните мозъчни инсулти (ИМИ), са една от водещите причини за заболяемост, смъртност и инвалидизация. Работата на докторантката като медицинска сестра в ангиографски кабинет, а в последствие и като преподавател в катедра „Сестрински терапевтични грижи“, допринасят за акцента в дисертационния труд, а именно

оптимизиране на управлението на здравните грижи при пациенти, преживели исхемичен мозъчен инсулт (ППИМИ).

Данните сочат, че здравните грижи за ППИМИ непрекъснато еволюират. Грижите за пациенти с неврологични заболявания са част от специализираната подготовка на студентите по време на четиригодишното обучение в специалност „Медицинска сестра“. Изхождайки от собствените си впечатления и практическата си дейност в областта на грижите за пациенти със съдови проблеми, докторантката извежда методологичните и научно-изследователски параметри на проблема, които в бъдеще ще имат директно приложение в сферата на здравните грижи за пациентите, преживели исхемичен мозъчен инсулт.

Изпълнението на целта и поставените шест задачи в дисертационния труд определено са насочени към подобряване качеството на живот на пациенти, преживели исхемичен мозъчен инсулт чрез установяване на проблемни области, свързани с управлението на грижите за тези пациенти, както и да се предложи адекватен инструментариум за ефективно управление на здравните грижи в Р България.

Оценка на структурните части на дисертационния труд

Дисертационният труд спазва стриктно стандартните съотношения между структурните части, включително и по отношение на препоръчителния общ обем за такъв тип научна разработка.

Литературният обзор е базиран на 251 заглавия, от които 166 на кирилица и 85 на латиница. Всички източници са прецизно цитирани. Докторантката показва много добрата си информираност по проблема в световен и европейски мащаб, както и способността си за синтез на информацията. В логическа последователност обзорът представя следните основни аспекти, касаещи проучването:

- Специфичните характеристики на пациентите, преживели исхемичен мозъчен инсулт;
- Организацията на здравните грижи за ППИМИ;
- Нормативната база, регламентираща грижите за ППИМИ;
- Значимостта на планирането за ефективното управление на грижите за ППИМИ за оптимизирането им по време на лечебния и възстановителен период.

Литературният обзор завършва с 8 логически изведени извода, сред които се откроява последния извод: „Ефективното управление на

здравните грижи при пациенти след МИ в България изисква специализирани, индивидуализирани и документиранни здравни грижи синхронизирани със световната сестринска наука и практика.“

Цел, задачи, организация и провеждане на научното изследване. Целта на проучването е да се направи анализ на здравните грижи за пациенти, преживели исхемичен мозъчен инсулт в България, да се идентифицират проблемите и да се предложат мерки за оптимизиране на управлението на здравните грижи при тези пациенти/ клиенти. Формулирани са 6 задачи, които преценявам като точно дефинирани и умело прецизирани за постигане на поставената цел.

Докторантката допуска три хипотези. В изводите от проучването се потвърждават и трите хипотези, но първата и третата преливат една в друга, което навежда на мисълта, че още изначално е можело да бъдат обединени.

Избраната методика на изследване позволява постигане на поставената цел и получаване на адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд. По своя характер изследването е комплексно социологическо проучване. Методите, използвани от докторантката са анкетен метод, документален метод и експертна оценка. Проучването е организирано в 5 етапа.

Обемът и структурата на извадката са логически и статистически обосновани - общо 372 участници в проучването, от които 114 пациенти с исхемичен мозъчен инсулт, хоспитализирани и лекувани в клиниките/отделенията по неврология и по физикална и рехабилитационна медицина в две университетски и четири многопрофилни лечебни заведения на територията на гр. Плевен; 122 студенти-стажанти от специалност „медицинска сестра“; 33 преподаватели по здравни грижи от три висши училища; 75 професионалисти по здравни грижи; 7 ръководители по здравни грижи, работещи в клиники/отделения по неврология и 21 експерти участващи в оценката на проект на „Стандартизиран план за грижи при пациенти с исхемичен мозъчен инсулт“, представители на различни нива на мениджмънт – ръководители на отделения/клиники, старши ръководители на здравни грижи на неврологични отделения и

хабилитирани лица, отговорни за обучението по здравни грижи на студенти от специалност „Медицинска сестра“, ръководители на катедри по здравни грижи във висшите медицински училища. Участниците в експертната група са от различни населени места – Плевен, София, Варна, Пловдив, Русе, Благоевград, Стара Загора

За обработка на данните се използвани SPSS 25.0 и Microsoft Excel 2010. Определям съчетаването на изследователските методи и използването на структурирани и оригинални въпросници за всяка група респонденти, както и разработването на средства за оптимизиране на управлението на здравните грижи при ППИМИ - стандартизиран план за грижи, формуляр за оценка на състоянието на пациента и индивидуален план за грижи за адекватни на целите и задачите на проучването.

Резултати и обсъждане. Собственото проучване на ас. Меглена Балабурова се основава на анализ на данните от проведеното анкетно проучване чрез 5 анкетни карти и карта за експертна оценка, представени в приложенията към дисертационния труд. Резултатите са добре представени чрез фигури, таблици, схеми и приложения с подходящ дизайн.

Резултатите от анкетното проучване сред медицински сестри, работещи в клиники/отделения по неврология и по физикална и рехабилитационна медицина на територията на градовете Плевен, Русе и Варна потвърждават недостига на медицински сестри, което е тревожен факт, предвид тенденцията за увеличение на случаите на ИМИ и нарастващата успоредно необходимост от професионални сестрински грижи в болнични и в домашни условия. Заслужава по-задълбочено по-нататъшно изследване и установения факт, че макар 69,3% от анкетираните медицински сестри да са учили планиране на грижите, голяма част от тях 54,7% не използват „план за здравни грижи“ в ежедневната си практика. Логично 68,0% от медицинските сестри не се считат достатъчно подготвени за изработване на индивидуален план за грижи за пациенти преживели ИМИ.

На първо място от резултатите сред ръководителите по здравни грижи, работещи в клиники/отделения по неврология и по физикална

и рехабилитационна медицина на територията на градовете Плевен, Русе и Варна, се откроява факта, че до момента те не са били анкетирани по проблеми, касаещи грижите за пациенти преживели ИМИ, което още веднъж доказва навременността и актуалността на настоящия дисертационен труд.

Анкетните проучвания сред студенти разкриват, че в базовото обучение те получават знания и умения относно планирането на здравните грижи, като част от сестринския процес, но по отношение на грижите за пациенти с мозъчен исхемичен инсулт, се идентифицират необходимост от специализирано следдипломно обучение. Това дава основание на докторантката да заключи, че ограничените възможности за регламентирано допълнително обучение е една от предполагаемите причини за високия относителен дял сред завършващите медицински сестри, които не желаят да работят в неврологично отделение/клиника, въпреки опита, който споделят, че имат. В този контекст въвеждането на стандартни и индивидуални планове за сестрински грижи е очертано като стъпка, която ще осигури непрекъснатост, обективизиране, оценка и контрол на реализираните здравни грижи. В подкрепа на това е и убеждението на ръководителите по ЗГ, че планирането на грижите в адекватна документация ще даде възможност да се следва определен алгоритъм на поведение, което ще оптимизира дейностите на медицинските сестри в грижите им за пациентите.

Почти всички анкетирани пациенти (85,1%) предпочитат след дехоспитализацията близки роднини да се грижат за тях, което е обективна предпоставка за разработване на „Наръчник по здравни грижи за пациенти, преживели исхемичен мозъчен инсулт в извънболнични/домашни условия“.

Инструментариум за оценка и планиране на грижите за ППМИИ. На този раздел от дисертацията давам най-висока оценка. Меглена Балабурова предлага пет иновативни средства, приложението на които би дало възможност за обективна оценка на състоянието на пациента и съответно за ефективно планиране на грижите както в болнични, така и в извънболнични условия. Въз основа на мнението на

изследваните групи лица, се предлагат следните проекти на адекватни на целта и задачите на проучването инструменти:

1) **Стандартизиран план за грижи при пациенти, преживели ИМИ**, който съдържа 4 скали, адекватни за събиране на обективни данни за пациента:

- Скала за преценка степента на зависимост от грижи ;
- Скала за оценка на риска от падане по Johns Hopkins (Fall Risk Assessment Tool)
- Скала за оценка тежестта на двигателния дефицит чрез Fim test
- Скала за определяне на риска от поява на декубитус по Д. Уотърлоу.

Изключително ценно за оптимизиране на сестринските грижи у нас е предложената **Скала за преценка степента на зависимост от грижи (Care Dependency Scale)**, за която е получено разрешение от авторите на скалата за ползването ѝ специално за целите на проучването. Универсалните възможности и същността на скалата я прави приложима при оценка на състоянието на пациенти с различна патология и приложението на сестринския процес в практиката на база на Концептуалния модел на Вирджиния Хендерсон.

На база на резултатите от експертната оценка на Стандартизирания план за грижи при ППМИИ и с цел приложението му в практиката в контекста на същността на сестринския процес, се предлагат проекти на:

- 2) **Формуляр за индивидуална оценка на ППМИИ.**
- 3) **План за сестрински грижи**
- 4) **Примерен план за индивидуални сестрински грижи за пациенти с исхемичен мозъчен инсулт.**

Оригинална идея на докторантката е да предложи примерен план за индивидуални сестрински грижи при пациенти с исхемичен инсулт, като адаптиран превод на сестрински диагнози, цели, интервенции, адекватни на специфичните характеристики на тези болни, изведени в литературния обзор.

5) **Наръчник по здравни грижи за ППМИИ в домашни условия.**

Предложеният Наръчник е разработен въз основа на 33 литературни източника. Съдържанието е структурирано в седем раздела и обхваща общи и специални грижи за инсултно болния в процеса на възстановяване (извънболнични условия). За улеснение на

потребителите, важната информация е цветово акцентирана, включени са конкретни алгоритми на поведение, както и фигури, онагледяващи грижите за пациента.

Изводи, приноси и препоръки. Изводите произтичат и са съответни на представените резултати от проведените проучвания. Осемте извода са адекватни на задачите на научната разработка.

Приемам изцяло приносите с теоретично-познавателен характер, а най-значими смятам, че са приносите с приложен характер.

Препоръките са аргументирани и реализуеми.

Авторефератът отговаря по структура на общоприетите изисквания и отразява пълно съдържанието на дисертационния труд. Оформлението е стилно, а обемът е оптимален.

Съгласно **изискванията на Правилника** за развитие на академичния състав в МУ – Плевен за придобиване на ОНС „доктор“ кандидатът трябва:

- Да има минимум 3 статии, свързани с темата на дисертацията, които носят най-малко 30 точки за група показатели Г от таблиците за националните минимални изисквания – *Меглена Балабурова представя 4 публикации, свързани с дисертационния труд.*
- За професионални направления 7.1, 7.3 и 7.4 да има поне 1 статия в научно издание, реферирано и индексирано в Scopus и Web of Science – *Две от публикациите (№2 и №4) на докторантката отговарят на това условие.*
- Да бъде самостоятелен или първи автор поне в една от публикациите. – *Кандидатката е първи автор в две статии от списъка ѝ.*

Заключение

Дисертационният труд на Меглена Балабурова представлява завършен научен продукт, който има ясна цел в една актуална и недостатъчно изследвана област. Той безспорно показва, че докторантката притежава задълбочени теоретични знания и

професионални умения по научна специалност „Управление на здравните грижи“, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Трудът съдържа значими научно-приложни резултати, които имат оригинален принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав в МУ – Плевен.

Всичко това ми дава основание убедено да предложа на уважаемите членове на Научното жури да гласуват положително за присъждане на образователна и научна степен **„Доктор“** по научната специалност „Управление на здравните грижи“ **на ас. Меглена Маринова Балабурова.**

20 юни 2021 г.

Рецензент:

Проф. д-р С. Александрова-Янкуловска, д.м.н.

MULTILEX Ltd.

10, Ivan Vazov Str.
5 800 Pleven
BULGARIA
Tel.: +359 64 830023

Translation from Bulgarian into English language

REVIEW

**By Prof. Dr. Silviya Aleksandrova-Yankulovska, DSc,
Head of Department of Public Health Sciences at Faculty of Public Health
- Medical University - Pleven**

**of the dissertation thesis of Assistant Professor Meglena Marinova Balaburova on
topic
Nursing Care Management in Patients
Surviving Ischaemic Stroke in Bulgaria**

By Order No.1294 / 01.06.2021 of the Rector of the Medical University – Pleven I was appointed a member of the scientific jury under the procedure for obtaining the educational and scientific degree Doctor of Assistant Professor Meglena Marinova Balaburova, PhD student on individual training at MU- Pleven, Faculty of Public Health, Department of Public Health Sciences, Professional field: 7.4. Public Health; scientific speciality Health Care Management. By Record No. 1 of 03.06.2021 from the meeting of the scientific jury I was appointed a reviewer.

Brief data on the Doctoral Student's Career Development and Qualifications

Meglina Balaburova had graduated successively with the educational-qualification degree "Specialist" in Nursing from the Medical College in Pleven (1995-1998), Bachelor's Degree (2008-2010) and Master's Degree (2011-2012) in Health Care Management from MU-Pleven.

Her professional development began in 1998 in the Municipal Hospital – Iskar Town. From 2000 to 2013 she was a nurse in the Imaging Diagnostics Department of the University Multi-Profile Hospital for Active Treatment "G. Stranski" – Pleven, and since

2013 she had been an assistant professor at the Nursing Therapeutic Care Department at the Faculty of Health Care at MU-Pleven.

The candidate has been a member of the Bulgarian Association of Health Professionals in Nursing (BAHPN), the Bulgarian Public Health Association (BPHA) and the European Public Health Association (EUPHA).

Meglana Balaburova has participated in 18 continuing education courses, including: modern aspects of health care development, health care in otorhinolaryngology, the nurse competencies in Poland and Bulgaria in the context of the European Directive No.55/2013, nursing in dentistry, management of material resources and time management.

The doctoral student has significant scientific activity (participation in 11 scientific forums) and production (6 full-text articles and 6 scientific reports).

General Description of the Dissertation Thesis

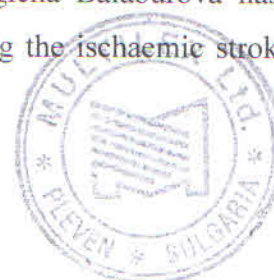
The dissertation thesis contains 165 standard typewritten pages. The structure is in line with the assumed standard for such type of scientific papers:

- Introduction – 3 pages
- Chapter 1. Literature overview – 48 pages
- Chapter 2. Aim, objectives, research organization and conducting – 11 pages
- Chapter 3. results and discussion – 62 pages
- Chapter 4. Tools for assessment and nursing care planning for PSIS – 6 pages
- Chapter 5. Conclusions, contributions and recommendations – 3 pages
- References – 24 pages

The text is illustrated with 32 figures, 2 diagrams, 19 tables, 10 appendices and 9 sub-appendices. The appendices are presented on a total of 87 pages, not included in the official volume of the dissertation thesis, but the precision of their preparation deserves to be noted and shows the in-depth approach of the doctoral student to the tools of her research.

Relevance of the Dissertation Thesis

The topic, suggested by the Assistant Professor Meglena Balaburova has been extremely relevant due to the fact that brain strokes, including the ischaemic strokes are

[Handwritten signature]

one of the leading causes of morbidity, mortality and disability. The doctoral student's work as a nurse in an angiography surgery, and later as a teacher in the Nursing Therapeutic Care Department, has contributed to the emphasis in the dissertation thesis, namely optimizing the nursing care management in patients who have survived an ischaemic stroke (PSIS).

The data showed that nursing care for PSIS had been constantly developing. Caring for patients with neurological diseases had been part of the specialized training of students during their four-year studies in the speciality Nursing. Based on her impressions and practical work in the field of care for patients with vascular problems, the doctoral student derived the methodological and research parameters of the problem that in the future would have direct application in the field of nursing care for patients with an ischaemic stroke.

The implementation of the objective and the set six tasks in the dissertation thesis had been definitely focused at improving the quality of life of patients who had survived an ischaemic stroke by identifying problem areas related to the care management for these patients, as well as to offer adequate tools for effective health care management in the Republic of Bulgaria.

Evaluation of the Structural Parts of the Dissertation Thesis

The dissertation thesis strictly followed the standard proportion between the structural parts, including the recommended total volume for such type of research paper.

The literature overview consisted of 251 titles, of which 166 in the Cyrillic alphabet and 85 in the Latin alphabet. All sources were precisely cited. The doctoral student had demonstrated her very good awareness of the problem on a global and European scale, as well as her ability to synthesize information. In a logical sequence, the review presented the following main aspects concerning the study:

- The specific characteristics of patients who have survived an ischaemic stroke;
- Nursing care organization for PSIS;
- The normative base regulating the care for PSIS;
- The importance of planning for the effective nursing care management for PSIS for their optimization during the treatment and recovery period.

Edna

The literature overview ended with 8 logical conclusions, among which the last one stood out: *“The effective health care management in patients after brain stroke in Bulgaria requires specialized, individualized and documented health care synchronized with the global nursing science and practice.”*

Aim, Objectives, Research Organization and Conducting. The aim of the study was to analyze nursing care given to patients surviving an ischaemic stroke in Bulgaria, to identify the problems and to propose measures to optimize nursing care management for such patients/clients. Six tasks have been formulated, which I considered to be precisely defined and skillfully specified in order to achieve the set goal.

The doctoral student had assumed three hypotheses. The conclusions of the study had confirmed all three hypotheses, but the first and third merge into each other, which suggested they could have been combined from the beginning.

The chosen research methodology allowed achieving the set goal and obtaining an adequate answer to the tasks solved in the dissertation thesis. In its nature, the study had been a complex sociological survey. The methods used by the doctoral student included a survey method, documentary method and an expert evaluation. The study had been organized into 5 stages.

The volume and structure of the surveyed individuals had been logically and statistically justified – total 372 respondents, of them 114 patients with an ischaemic stroke, admitted and treated at clinics/departments of neurology and physical and rehabilitation medicine in two university and four multidisciplinary hospitals for active treatment in Pleven; 122 trainee-students majoring in Nursing; 33 teachers in nursing care from three higher schools; 75 health professionals in nursing; 7 nursing care managers employed in clinics/departments of neurology and 21 experts for the assessment of a draft on a Standardized Nursing Care Plan for patients with an ischaemic stroke, representatives of different managerial levels – heads of departments/clinics, senior health care managers of neurological departments and habilitated individuals responsible for nursing care training of students majoring in Nursing, heads of health care departments in higher medical schools. The participants in the expert group were from different settlements – Pleven, Sofia, Varna, Plovdiv, Ruse, Blagoevgrad, Stara Zagora.

SPSS 25.0 and Microsoft Excel 2010 were used for data processing. I consider the combination of the research methods and the use of structured and original questionnaires

E. D.

for each group of respondents, as well as the development of tools for optimizing health care management for PSIS – standardized nursing care plan, a form for assessing the patient's condition and an individual care plan to adequately correspond to the aims and objectives of the study.

Results and Discussion. The research of Assistant Professor Meglena Balaburova was based on an analysis of the data from the survey carried out with 5 questionnaires and a card for expert evaluation, presented in the appendices to the dissertation thesis. The results were well presented by means of figures, tables, diagrams and appendices with suitable design.

The survey results among nurses working in clinics/departments of neurology and physical and rehabilitation medicine in the cities of Pleven, Ruse and Varna confirmed the shortage of nurses, which was a worrying fact, given the trend of the increasing cases of brain stroke and the growing need for professional nursing care in hospital and at home. It deserved more thorough further research the fact that although 69.3% of the surveyed nurses had studied care planning, a large number of them 54.7% did not use a “nursing care plan” in their daily practice. Logically, 68.0% of the nurses did not consider themselves to be sufficiently prepared to develop an individual care plan for patients who had survived an ischaemic stroke.

In the first place from the results among the health care managers involved in clinics/departments of neurology and physical and rehabilitation medicine in the cities of Pleven, Ruse and Varna, stood out the fact that so far they had not been surveyed on issues concerning care for patients who had survived an ischaemic stroke, proving once again the timeliness and relevance of this dissertation paper.

The surveys among the students revealed that in their basic education they gain knowledge and skills about health care planning as part of the nursing process, but with regard to caring for patients with an ischemic stroke, the need for specialized postgraduate training was identified. That justified the doctoral student conclusion that the limited opportunities for regulated additional training was one of the presumed reasons for the high percentage among the graduate nurses who did not wish to work in a neurology department/clinic, despite the experience they told to have. In this context, the introduction of standard and individual nursing plans had been outlined as a step that would ensure continuity, objectification, evaluation and control of the provided health care. In support of

this was the belief of the health care managers that care planning in a proper documentation would enable a certain algorithm of behavior to be followed that would optimize the nurses' activities in their care for the patients.

Almost all surveyed patients (85.1%) preferred after discharge to be cared for by their families, which was an objective prerequisite for the development of a Health Care Handbook for patients who had survived an ischaemic stroke in an outpatient/home setting.

Tools for Evaluation and Care Planning for PSIS. I evaluate the highest this section of the dissertation thesis. Meglena Balaburova proposes five innovative tools, the application of which would allow for an objective assessment of the patient's condition and, accordingly, for effective care planning in both inpatient and outpatient settings. Based on the opinion of the surveyed groups, the following drafts of tools corresponding to the aims and objectives of the research were suggested:

1) *Standardized care plan for patients who had survived an ischaemic stroke*, containing 4 scales adequate for collecting objective data for the patient:

- Care Dependency Scale
- Johns Hopkins Fall Risk Assessment Tool
- Motor Deficit Severity Assessment Scale using Fim test
- Scale for Determining the Risk of Decubitus after D. Waterlow

Extremely valuable for optimizing nursing care in our country was the proposed *Care Dependency Scale*, for which permission had been obtained from the scale's authors to be used specifically for the purposes of the study. The universal possibilities and the nature of the scale made it applicable in assessing the patients' condition with various pathologies and the application of the nursing process in practice based on the Virginia Henderson Conceptual Model.

Based on the expert evaluation results of the Standardized Care Plan for PSIS and in order to apply it in practice in the context of the nature of the nursing process, drafts were proposed of:

- 2) *Individual assessment form for PSIS*
- 3) *Nursing care plan*
- 4) *Model plan for individual nursing care for patients with an ischaemic stroke.*

The original idea of the doctoral student was to propose a model plan for individual nursing care for patients with an ischemic stroke, as an adapted interpretation of nursing diagnoses, goals, interventions, adequate to the specific characteristics of these patients, presented in the literature overview.

5) *Health Care Handbook for PSIS in Home Settings*

The proposed Handbook had been developed on the basis of 33 reference sources. The content was structured in seven sections and covered general and special care for the stroke patient in the recovery process (outpatient conditions). For the convenience of the users, the important information was colour-accented, specific algorithms of behavior were included, as well as figures illustrating the care for the patient.

Conclusions, Contributions and Recommendations. The conclusions were derived and were consistent with the presented results of the studies. The eight conclusions were adequate to the tasks of the scientific paper.

I fully accept the contributions of the theoretical and informative nature, and I consider the most significant to be the contributions of an applied nature.

The recommendations were substantiated and feasible.

The **author's abstract** had met the structure of the generally accepted requirements and fully reflected the content of the dissertation thesis. The layout was stylish and the volume was optimal.

In line with the **requirements of the Rules** for the Academic Staff Development in MU – Plevna for acquiring the educational and qualification degree Doctor, the candidate should:

- Have at least 3 articles related to the topic of the dissertation thesis, which carry at least 30 points for group D from the tables for the national minimum requirements – *Meglena Balaburova had presented 4 publications related to the dissertation thesis.*
- For professional fields 7.1, 7.3 and 7.4 have at least 1 article in a scientific journal, referenced and indexed in Scopus and Web of Science – *Two of the publications (No. 2 and No.4) of the doctoral student had met this condition.*

EM

- To be an independent or first author of at least one of the publications. – *The candidate had been the first author in two articles from her list.*

Conclusion

The dissertation thesis of Meglena Balaburova represented a completed scientific product that had a clear objective in a topical and insufficiently researched field. It indisputably demonstrated that the doctoral student had in-depth theoretical knowledge and professional skills in the scientific speciality “Health Care Management”, showing the qualities and skills for independent research.

The paper contained significant scientific and applied results that had an original contribution to science and met the requirements of the Law on the Academic Staff Development in the Republic of Bulgaria (LASDRB), the Rules for Implementation of LASDRB and the Rules for the Academic Staff Development in MU – Pleven.

Therefore I convincingly propose to the venerable members of the Scientific Jury to vote positively for the award of the educational and scientific degree “**Doctor**” in the scientific speciality “Health Care Management” to **Assistant Professor Meglena Marinova Balaburova**.

20 June 2021

Reviewer: (sgd.ill)

Prof. Dr. S. Aleksandrova-Yankulovska, DSc

I, the undersigned Elena Georgieva Atanassova, certify the fidelity of the translation made by me from Bulgarian into English language of the enclosed document – Review of 20 June 2021. The translation consists of 8 (eight) pages.

Translator:
Elena Georgieva Atanassova

